

Kom
verder

SAXION

Hoe volgen we jonge kinderen, nu er geen kleutertoetsen meer zijn?

Cathy van Tuijl, Saxion

Expertis conferentie 27-09-2023

Onrust en onzekerheid in onderwijsveld

- Hoe nu verder (de ontwikkeling van kinderen te monitoren)
 - Beperking gereedschap
 - Subjectiever maar wellicht ook holistischer
 - Hoe zit het met betrouwbaarheid en validiteit?
-
- Thema opgehaald uit werkveldgesprekken
LEJK

- Informele observaties
- Gesprekken met kinderen of ouders
- Observatie(volg)systemen
- Signaleringsinstrumenten
- Individueel afgenomen toetsen
- ..

- NB hoe subjectief ?

Waarom volgen we jongekindontwikkeling?

- Niet voor de directie
- Niet voor de inspectie

Maar voor onze eigen
informatie:

- Volgen essentieel onderdeel van handelingsgericht werken (kerncompetentie)
- Signaleringsfunctie

Kerncompetenties jk professional

Professional Standards and Competencies for Early Childhood Educators (National Association for the education of the young child – NAEYC, 2019)

“Standard 3: Child Observation, Documentation,
and Assessment

Early childhood educators (a) understand that the
primary purpose of assessment is to inform
instruction and planning in early learning settings.”

They (b) know how to use observation,
documentation, and other appropriate assessment
approaches and tools.

Kerncompetenties jk professional

Bekwaamheidseisen leerkracht jonge kind (Expertisecentrum Jonge Kind Saxion)

4. Zij kan het gedrag van kinderen observeren met behulp van verschillende observatie- en toetsinstrumenten en duiden t.b.v. het aansluiten bij de persoonlijke ontwikkeling van het kind (autonomie en talentontwikkeling).

– Zij weet hoe zij de ontwikkeling van haar kinderen kan volgen, daarvoor geëigende (observatie- en toets-) instrumenten kan inzetten en de ontwikkeling kan evalueren en analyseren.

Knelpunten bij gebruik observatievolgsystemen

- Het *waarom* van het gebruik van volgsystemen
- **Gebrek aan kennis van *leerlijnen* en toepassing**
- Kunnen duiden en handelen op basis van observaties (*beredeneerd aanbod*)
- Overdaad aan doelen
- Plannen of missen van observatiemomenten
- Inschatting situationele bepaaldheid
- Ongeschikt/ontoereikend bij kinderen die voor- of achterlopen

Belang kennis leerlijnen

- “Leerlijnen leveren de randvoorwaarden voor goed gepland, doelgericht onderwijs. Ze vormen de ruggengraat van het onderwijs.” (CED)
- “Leerlijn: een beredeneerde opbouw van tussendoelen en inhouden naar een einddoel.” (SLO)
- Kan helpen om hulp en activiteiten in de zone van naaste ontwikkeling te bieden.

Info over leerlijnen

- SLO:

<https://www.slo.nl/thema/meer/jonge-kind/doelen-jonge-kind/>

- CED: vakspecifieke leerlijnen

<https://www.leerlijnen.cedgroep.nl/po-sbo>

- Expertisecentrum Nederlands:

<https://www.leerlijnentaal.nl/>

- Sommige volgsystemen (ParnasSys)

Handvatten bij volgen

- Handleiding of training volgsysteem die ingaat op 'waarom volgen'
- Kennis van leerlijnen of volgsysteem dat leerlijn volgt is ondersteunend
- **Aanwezigheid jaarplanning in school met cruciale doelen**
- Volgsysteem dat groepsoverzicht en/of handelingsadviezen biedt
- Systeem dat handreikingen biedt over de wijze waarop, situaties waarin en hoe vaak geobserveerd dient te worden

Cruciale doelen

- Doelen die voorwaardelijk zijn voor goed vervolg of start in groep 3
- Vertrouwen in ontwikkelingskracht als de basis op orde is
- Doelen in samenhang in plaats van geïsoleerd

Voorbeeld begrijpend luisteren CED

1	2	3
<p>Luistert met aandacht naar de leerkracht als deze een op de leeftijd afgestemd prentenboek interactief voorleest of iets vertelt</p> <p>Reageert na herhaald lezen verbaal of non-verbaal op bekende woorden of situaties uit een boek</p> <p>Begrijpt een korte tekst (4 regels, wijst na voorlezen juiste plaatje aan)</p> <p>Beantwoordt gesloten vragen (ja/nee, keuzevragen) over een voorgelezen tekst</p> <p>Luistert naar en geeft een adequate reactie op de leerkracht en andere leerlingen in één op één situaties</p> <p>Begrijpt gedragsaanwijzingen (Wil je een doekje pakken voor in de klas?)</p> <p>Begrijpt informatieve mededelingen buiten het hier en nu (morgen gaan we naar de dierentuin)</p>	<p>Luistert met aandacht naar de leerkracht en medeleerlingen als zij in de groep iets vertellen</p> <p>Voorspelt globaal waarover een verhaal zal gaan en het vervolg na deel van het verhaal</p> <p>Toont dat het verhaal begrepen is met steun van illustraties</p> <p>Onderscheidt met behulp van picto's hoofdcomponenten van een verhaal (wie, wat, waar)</p> <p>Luistert gericht naar een korte voorgelezen tekst (beantwoordt een vooraf gestelde luistervraag)</p> <p>Voert na het luisteren naar een instructieve tekst de genoemde handeling uit (versje met gebaren, spelregels, weten wat je moet doen als luisterdoel)</p> <p>Beantwoordt met behulp van leerkracht vragen over een tekst of geeft dit weer (naspelen, tekening, stripverhaal ordenen)</p> <p>Stelt vragen over een tekst om beter te begrijpen wat er bedoeld wordt (Is poes boos?)</p> <p>Geeft aan wat hij van een gesproken tekst vindt</p>	<p>Vertelt een gedeelte van een verhaal na zonder steun van illustraties</p> <p>Onderscheidt met behulp van picto's hoofdcomponenten van een verhaal (wanneer, hoe)</p> <p>Vertelt na het luisteren naar een informatieve tekst waar het over gaat of legt dit schriftelijk vast (poster, tekening, informatieverwerking als luisterdoel)</p> <p>Luistert tijdens het werken in tweetallen naar zijn medeleerlingen</p> <p>Voorspelt de loop van een verhaal en stelt deze al luisterend bij</p> <p>Beantwoordt op aanwijzing van leerkracht vragen over een tekst of geeft dit weer (naspelen, tekening, stripverhaal ordenen)</p>

- Omslag in denken nodig over volgen (waarom) en gebruik ijkpunten/normeringen
- Hoe bruikbaar en betrouwbaar de volgsystemen zijn moet de komende jaren gaan blijken.
- Belangrijk is goede onderbouwing van ijkpunten in volgsystemen

Keuze voor observatievolg- systeem

- Passend bij visie op onderwijs aan jonge kind
- Aansluitend bij kennis en ervaring van professionals
- Liefst efficiënt
- Liefst zo breed mogelijk beeld van ontwikkeling

- NB het perfecte systeem bestaat niet!

Overzicht volgsystemen

Overzicht is gepubliceerd op
www.lejk.nl

Vier categorieën:

- Omvattende systemen met doorgaande lijn van peuters naar kleuters
- Omvattende systemen met doorgaande lijn in de basisschool
- Omvattende systemen voor baby's en peuters
- Volgsystemen voor afzonderlijke domeinen

Aanvulling op slo gegevens.

Toelichting criteria overzicht

- Programmatisch (dwz vaste procedure met doelen en activiteiten), tussenvorm (aan te vullen) of open (zelf in te vullen)
- Cruciale onderdelen aangegeven, mogelijkheid doelen toevoegen
- Scoring: bv ja (beheerst)–nee (niet beheerst) of 4–5 puntsschaal
- Hoe vaak ?
- Administratieve module voor groeps- of themaplanning en/of handelingsadviezen
- Website van observatievolgsysteem

Kom
verder

Landelijk Expertisecentrum Jonge Kind (lejk.nl)

- Voor jongekind opleidingen (AD-PEP, pabo's, master JK) èn werkveld
- Samenwerking onderzoek-opleiding-praktijk
- Jaarlijkse onderzoeksthema's in samenspraak vastgesteld
- Kennisdeling via netwerkbijeenkomsten, webinars, congressen, kennisbank

landelijk expertisecentrum
jonge kind

Volgen van jongekindontwikkeling

Onderzoekslijn LEJK
Cathy van Tuji
23-3-2023

Kom
verder

Afsluiting

Zijn er vragen?

Bedankt voor uw aandacht!